Autor Guste Santini
Utorak, 28 Svibanj 2002 10:11

Porezni sustav mora biti takav da omogućuje primjenu važećih društvenih načela u oporezivanju poreznih obveznika. Postoji snažan utjecaj ekonomske teorije (ekonomske politike) na porezni sustav. Razmatraju se porezi na sadašnjost, dakle, porez na dohodak.

Porezi se kao klin "umeću" u proces reprodukcije. Oni izravno mijenjaju odnose prethodne i sljedeće točke reprodukcije. Tako će u procesu prilagođavanja, temeljem svekolike međuovisnosti, u funkciji vremena, porezi izmijeniti odnose u cjelokupnoj reprodukciji.

Proces reprodukcije privrednog subjekta na relaciji: input kao pretpostavka aktivnosti - proces aktivnosti (uključujući odnosnu tehnologiju) - output kao rezultat aktivnosti može u svakoj naznačenoj fazi biti oporezivan. Samo nam ukupno porezno opterećenje odnosnog privrednog subjekta kazuje kakva su stvarna ograničenja poreznog sustava i porezne politike za privredne subjekte u njihovoj poslovnoj aktivnosti.

Rad, kapital, tehnologija - sve je to u osnovi određeno izvanjskim. Izvozna orijentacija, uslijed malog tržišta, svjetsko tržište putem odnosa ponude i potražnje određuje konačnu valorizaciju gospodarske aktivnosti. Pri tome valja imati u vidu da nacionalno tržište, određeno gospodarskim sustavom u okviru kojeg se donose poslovne odluke, ako nije kompatibilno sa svojim okruženjem, svjetskim tržištem, može "iskriviti" relevantne informacije temeljem kojih se donose odluke. Drugim riječima, nužno je spoznati da "kompozicija" nacionalnog tržišta mora biti izvedena iz svjetskog tržišta.

Male će zemlja u većoj mjeri voditi intervencionističku gospodarsku politiku (u prvom redu na strani ponude) kako bi dinamizirala izmjenu gospodarske strukture. Mnoge zemlje su pokazale i pokazuju da dobro dizajniran i odmjeren intervencionizam omogućuje brži razvoj.

Temelj poreznog sustava male nerazvijene i otvorene zemlje trebao bi biti porez na potrošnju. Značaj trošarina se u vremenu povećava, i to kako na postojeće proizvode tako i nove trošarine - koje će se tek uvesti - na proizvode koji do sada nisu bili selektivno oporezivani. Treba imati u vidu činjenicu da jednom uveden porez na dodanu vrijednost ne omogućuje često mijenjanje poreznih stopa i taj će se manjak morati "nadoknaditi" trošarinama. Mala bi zemlja morala tokom poslovnog ciklusa u fazi prosperiteta preferirati kapital jer su izvanjski uvjeti dati i ne postoji mogućnost relevantne anticikličke politike. U uvjetima opadanja privredne aktivnosti instrumenti gospodarske, pa time i porezne, politike trebali bi preferirati rad. U dugom roku svakako bi valjalo preferirati kapital kako bi se održala visoka stopa investiranja.

Općenito u uvjetima male i otvorene zemlje nije moguće dovoljno naglasiti da su porezi uvijek isuviše visoki.

Glavni i odgovorni urednik
Guste Sanitni